

Облікова картка НДДКР

Державний обліковий номер: 0219U004636

Державний реєстраційний номер: 0117U007650

Відкрита

Дата реєстрації: 16-09-2019

1. Етапи виконання

Номер етапу: 1

Назва етапу: Сучасні тенденції розвитку лексичного складу української мови

Початок етапу: 09-2015

Закінчення етапу: 06-2018

Вид звітнього документа: Остаточний звіт

2. Виконавець

Назва організації: Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Код ЄДРПОУ/ПН: 02071211

Підпорядкованість: Міністерство освіти і науки України

Адреса: 61166, м. Харків, проспект Науки, 9 а

Телефон: (057)7020670

E-mail: nds@hneu.edu.ua

3. Власник результатів НДДКР (продукції)

Назва організації: Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Код ЄДРПОУ/ПН: 02071211

Адреса: проспект Науки, 9-А, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61166, Україна

Підпорядкованість: Міністерство освіти і науки України

Телефон: 70203040

E-mail: post@hneu.edu.ua

WWW: <http://www.hneu.edu.ua/>

4. Джерела та напрями фінансування

Підстава для проведення робіт: 43 - власна ініціатива (якщо робота виконується з власної ініціативи за кошти виконавця НДР або безкоштовно)

КПКВК:

Напрямок фінансування: 2.2 - прикладні дослідження і розробки

Джерела фінансування

Джерело фінансування: 7704 - власні кошти, кошти підприємств, установ, організацій, фізичної особи на виконання

ініціативних робіт

Фактичний обсяг фінансування за звітний етап: 0 тис. грн.

5. Науково-технічна робота

Назва роботи (укр)

Актуальні проблеми функціональної лінгвістики

Назва роботи (англ)

Actual problems of functional linguistics

Реферат (укр)

Мета кафедрального наукового дослідження -- простежити розвиток лексикографії Харківської філологічної школи впродовж основних етапів українського національного відродження XIX ст. та окреслити значення словників в історії українського мовознавства з опертям на лінгвонацієтворчу концепцію О. Муромцевої та Л. Полюги; на основі аналізу наукової праці С. Смеречинського "Нариси з української синтакси" (1932 р.) дослідити складний процес унормування тогочасної літературної мови в галузі синтаксису й почасти морфології; з'ясувати особливості процесу лексичного запозичування в сучасну українську мову і його роль у формуванні системи економічної термінології; дослідити системні відношення германізмів в українській економічній термінології; розглянути багатоаспектність досліджень антонімічних зв'язків у сучасній лінгвістиці, описати традиційні й прогресивні погляди лінгвістів на явище антонімії в контексті опису семантичної структури полісемантичного слова. Наукова новизна роботи полягає у спробі окреслити значення лексикографії в історії українського мовознавства з опертям на лінгвонацієтворчу концепцію професорів О. Муромцевої, Л. Полюги; характеристиці лексикографічних праць представників Харківської філологічної школи періоду українського романтизму 20-60-х рр. XIX ст. (І. Кулжинського, М. Цертелева, А. Метлинського, П. Білецького-Носенка, П. Морачевського, О. Афанасьєва-Чужбинського, М. Закревського), а також кінця XIX - поч. XX ст. (В. Василенка, Б. Грінченка), що стали основою нормалізації й кодифікації української мови у 20-30-х рр. XX ст.; у дослідженні становлення єдиних літературних норм української мови, що відбувалося в процесі численних лінгвістичних дискусій, особливо "запеклих" у період 1920-х - 1930-х рр.; у проведеному багатоаспектному аналізі й систематизації економічних термінів-запозичень сучасної української мови, з'ясуванні особливостей процесів словотворення на основі новітніх запозичень; у розробці критеріїв кваліфікації антонімічних слів. Теоретична й практична значущість роботи. Отримані конкретні висновки про нормативність наукової комунікації дають матеріал для осмислення основоположної проблеми у викладанні гуманітарних дисциплін кафедри. Результати дослідження мають практичну значущість. Комплексний опис нормування, шляхів і способів формування, структури, системної організації наукової мови дають матеріал для подальшої роботи з упорядкування досліджуваної термінології. Отримані результати можуть стати у пригоді при створенні навчальних словників економічного спрямування, при вивченні мови спеціальності в студентській аудиторії Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця, зокрема введення досліджуваного матеріалу в зміст лекцій та практичних занять з курсу "Українська мова (за професійним спрямуванням)", "Українська мова (для іноземних студентів)", "Практична стилістика та копірайтинг". Обґрунтовані в роботі положення й проаналізований матеріал можуть слугувати основою для подальшого опрацювання різностильових текстів і терміносистем під час навчальних занять та втілення його результатів у наукових статтях.

Реферат (англ)

The purpose of the department's scientific research is to trace the development of the lexicography of the Kharkiv Philological School during the main stages of the Ukrainian national revival of the nineteenth century and outline the significance of dictionaries in the history of Ukrainian linguistics basing on the linguistic nation-creation concept of O. Muromtseva and L. Poliuha; on the basis of the analysis of S. Smerechinsky's scientific work "Essays on the Ukrainian Syntax" (1932) study the complex process of normalization of that period literary language in the field of syntax and partly morphology; find out the features of the lexical borrowing process into the modern Ukrainian language and its role in the formation of a system of economic terminology; research the systemic relations of germanisms in the Ukrainian economic terminology; consider the multidimensional character of studies on antonymic relationships in modern linguistics, describe the traditional and progressive views of linguists on the phenomenon of antonyms in the context of describing the semantic structure of the polysemantic

word. The scientific originality of the work provides an attempt to outline the significance of lexicography in the history of Ukrainian linguistics basing on the linguistics of the creative concept of professors O. Muromtseva, L. Poliuha; characteristics of lexicographic works of the representatives of the Kharkov philological school of the period of Ukrainian romanticism of the 1920's and 1960's. (I. Kulzhinskyi, M. Tsertelev, A. Metlynskyi, P. Biletskyi-Nosenko, P. Morachevskyi, A. Afanasyev-Chuzhbinskyi, M. Zakrevskyi), as well as of the end of the 19th and beginning of the 20th century (V. Vasilenko, B. Hrynchenko), that became the basis for normalization and codification of the Ukrainian language in the 20-30's of the 20th century; in the study of the formation of the only literary norms of the Ukrainian language, which took place in the process of numerous linguistic discussions, especially "hard" in the period 1920-1930's; in the multidisciplinary analysis and systematization of economic terms borrowed by the modern Ukrainian language, the clarification of the peculiarities of word-formation processes based on the latest borrowing; in the development of the criteria for the qualification of antonymic words. Theoretical and practical significance of work. The obtained concrete conclusions on the normative scientific communication provide a material for comprehension of the basic problem in teaching of humanitarian disciplines of the department. The results of the study are of practical significance. The comprehensive description of the normalization, ways and means of formation, structure, system organization of the scientific language provide material for further work on the ordering of the terminology studied. The obtained results can be useful in creating educational dictionaries of economic orientation, while studying the language of a specialty by the student audience of Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, in particular, the introduction of the research material into the content of lectures and practical classes of the course "Ukrainian language (for professional orientation)", "Ukrainian language (for foreign students)", "Practical stylistics and copywriting." The substantiated positions and the analysed material can serve as the basis for further elaboration of different text and terminology systems during the training sessions and the implementation of its results in scientific articles.⁵⁴⁸¹

Індекс УДК: 811.1/.8, 811.161.22 373

Коди тематичних рубрик НТІ: 16.41

6. Науково-технічна продукція (НТП)

НТП 1

Назва продукції (укр): Дослідження сучасних тенденцій розвитку української мови в економічній сфері та проблематики джерел формування термінології

Назва продукції (англ): Research of modern tendencies of development of the Ukrainian language in the economic sphere and problems of sources of terminology formation

Очікувані результати: методична документація

Галузь застосування: 73.10

Опис продукції (укр): Проаналізовано способи термінотворення, впливів лінгвістичних і екстралінгвістичних чинників на сучасну економічну термінологію, з'ясовано особливості процесу лексичного запозичування в сучасну українську мову і його роль у формуванні системи економічної термінології, схарактеризовано словотвірні явища у процесі запозичування українською мовою іншомовних слів, висвітлено багатоаспектність досліджень синонімічних та антонімічних зв'язків у сучасній лінгвістиці, простежено трансформацію поняття культура мови в українському мовознавстві

Соціально-економічна спрямованість НТП:

Стадія завершеності НТП: Звіт по НДДКР

Впровадження НТП: Впроваджено

Строки впровадження: червень 2018 р.

Виробник продукції: ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Споживачі продукції: студенти, науковці, усі зацікавленні особи

Перспективні ринки: український

Права інтелектуальної власності: За договорами

Форми та умови передачі продукції: Спільні НДДКР

7. Бібліографічний опис

8. Звітна документація

Кількість сторінок в звіті: 89

Мова звіту: Українська

Кількість файлів у звіті: 1

9. Заключні відомості

Перелік осіб-виконавців

Архипенко Л.М.

Карікова Н.М.

Ходарева І.М.

Черемська О.С.

Керівник організації:

Пономаренко Володимир Степанович

Керівники роботи:

Черемська Ольга Степанівна

Керівник відділу реєстрації наукової діяльності
УкрІНТЕІ

Юрченко Т.А.